

ПОЛОЖЕННЯ
про Всеукраїнський конкурс науково-методичних розробок
з дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти
суспільно-гуманітарного профілю

1. Загальні положення

1.1. Організатором Всеукраїнського конкурсу науково-методичних розробок з дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти суспільно-гуманітарного профілю (далі – Конкурс) є Національний центр “Мала академія наук України”.

1.2. Конкурс проводиться з метою поліпшення науково-методичного забезпечення роботи з обдарованими дітьми та молоддю, вдосконалення організації дослідницької діяльності учнів у наукових відділеннях філософії та суспільствознавства, філології та мистецтвознавства.

1.3. Основними завданнями Конкурсу є:

– підвищення професійної майстерності педагогів навчальних закладів щодо роботи з обдарованими дітьми та молоддю, стимулювання їх творчої активності та педагогічної ініціативи;

– вивчення, узагальнення та поширення кращого педагогічного досвіду роботи з обдарованими дітьми та молоддю, задоволення їх потреб у професійному самовизначенні та творчій самореалізації;

– впровадження в навчально-виховний процес загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів освітніх програм та методик навчання, орієнтованих на дослідницьку діяльність учнів;

– створення банку методичних матеріалів з організації дослідницької діяльності учнів;

– активізація позакласної та позашкільної роботи з учнями;

– підтримка творчо працюючих педагогів системи Малої академії наук.

1.4. До участі в Конкурсі запрошуються як окремі педагогічні та науково-педагогічні працівники, так і авторські творчі колективи загальноосвітніх, позашкільних і вищих навчальних закладів, наукових установ.

1.5. Безпосереднє керівництво Конкурсом здійснює Національний центр “Мала академія наук України”.

1.6. Конкурс проводиться спільно з Інститутом обдарованої дитини Національної Академії педагогічних наук України, Інститутом проблем виховання Національної Академії педагогічних наук України, Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова (за їх згодою).

2. Порядок і термін проведення Конкурсу

2.1. Конкурс проводиться заочно.

2.2. Для участі в Конкурсі необхідно до 10 жовтня 2011 року подати заявку (форма додається) та рукописи науково-методичних розробок відповідно до вимог пункту 3 даного Положення.

2.3. Підведення підсумків Конкурсу відбудеться до 15 грудня 2011 року.

2.4. Матеріали надсилаються на адресу: Національний центр “Мала академія наук України”, Чоколівський бульвар, 13, к.323, м.Київ, 03156 (з поміткою на конверті “*Всеукраїнський конкурс. Суспільно-гуманітарний профіль*”).

2.4. Роботи, надіслані на Конкурс, не рецензуються і не повертаються авторам.

3. Вимоги до рукописів науково-методичних розробок

3.1. Загальні вимоги до рукописів науково-методичних розробок:

3.1.1. На Конкурс приймаються рукописи науково-методичних розробок із дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти суспільно-гуманітарного профілю (наукові відділення філософії та суспільствознавства, філології та мистецтвознавства):

- навчальні програми секцій, гуртків; програми елективних курсів за різними науковими напрямками;

- методичні рекомендації та навчально-методичні посібники з організації науково-дослідницької та пошукової діяльності в навчальних закладах різного типу для учнів різних вікових категорій;

- дидактичні та практичні матеріали для проведення дослідницьких робіт;

- навчальні посібники та розробки для дітей і молоді щодо самостійної організації дослідницької діяльності;

- проекти, програми заходів для учнів із дослідницько-експериментального напряму позашкільної освіти (конкурси, конференції, виставки, змагання, свята, екскурсії тощо).

3.1.2. Подані на Конкурс роботи мають бути виконані українською мовою з дотриманням правописних норм, правил цитування, оформлення списку використаної літератури та за відповідною структурою.

3.1.3. Обсяг матеріалів визначається кількістю авторських аркушів (авторський аркуш – одиниця обсягу літературного твору, що дорівнює 40 тис. друкованих знаків (літер, розділових знаків, цифр та пропусків між словами).

Один авторський аркуш відповідає 24 сторінкам комп'ютерного тексту, надрукованого через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman №14 на стандартному аркуші формату А4.

3.1.4. На титульному листі рукопису науково-методичної розробки має бути зазначена така інформація: управління освіти; офіційна назва навчального закладу; ініціали, прізвище автора чи колективу авторів; назва роботи; населений пункт, рік.

3.1.5. Роботи, які не відповідають вимогам, визначеним цим Положенням, конкурсним журі не розглядаються.

3.2. Основні вимоги до навчальних програм.

3.2.1. Навчальна програма – це навчальне видання, що визначає зміст, обсяг та основні вимоги до опанування навчального курсу, форми та методи організації освітньої діяльності.

Обсяг навчальної програми – до 2 авторських аркушів (див. п.3.1.3).

3.2.2. Навчальні програми, що подаються на Конкурс, мають відповідати Типовим навчальним планам для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах системи Міністерства, затвердженим наказом від 22.07.2008 № 676.

У змісті програм мають бути враховані вимоги Державного стандарту базової й повної загальної середньої освіти.

3.2.3. Подані на Конкурс програми мають відповідати таким вимогам:

- забезпечення науковості змісту, доступності та належної якості здобуття позашкільної освіти;

- прикладна спрямованість навчального матеріалу;

- достатність теоретичних пояснень та емпіричних даних у навчальному матеріалі, конкретність і доцільність уведення наукових понять, загальноприйнятої термінології та символіки, розкриття наукових положень відповідно до здобутків сучасної науки;

- відповідність обсягу навчального матеріалу нормам навантаження й кількості навчальних годин;

- відповідність навчального матеріалу віковим особливостям учнів та рівню їх підготовки;

- спрямованість навчального матеріалу на розвиток пізнавальних і творчих здібностей вихованців;

- урахування можливостей і доцільність застосування комп'ютерної техніки, інших засобів навчання, типового обладнання, ілюстративного матеріалу тощо;

- наступність у засвоєнні й розвитку знань і вмінь, здобутих учнями (вихованцями, слухачами) на попередніх рівнях навчання, а також взаємозв'язок із предметами шкільного курсу;

- використання знань, які отримують учні за навчальною програмою загальноосвітніх навчальних закладів з основного та суміжних предметів;

- використання міжпредметних зв'язків.

3.2.4. Навчальна програма повинна мати таку структуру:

- пояснювальна записка;

- тематичний план;

- зміст програми;

- прогнозований результат;

- орієнтовний перелік обладнання для організації занять;

- список рекомендованої літератури.

Пояснювальна записка програми розкриває освітню концепцію навчального курсу, його мету й завдання. У ній подається коротка характеристика структури та окремих компонентів програми, особливостей організації й основні норми вивчення програмового матеріалу. Зазначаються вікові групи та їх кількісний склад, а також категорії учнів, на яких розрахована програма. Визначаються основні форми і методи проведення занять.

Тематичний план містить перелік розділів і тем навчального матеріалу. Зазначається орієнтовна загальна кількість навчальних годин із розподілом їх на теоретичні та практичні заняття. Тематичний план подається у формі таблиці.

Зміст програми розкриває зміст розділів, тем відповідно до тематичного плану. У змісті наводиться перелік практичних робіт і форми проведення занять.

Прогнозований результат розкриває вимоги до освітнього рівня підготовки учнів за умови реалізації програми.

Орієнтовний перелік обладнання – це перелік матеріально-технічного забезпечення навчально-виховного процесу. Він складається відповідно до Типового переліку навчально-наочних посібників і технічних засобів навчання для позашкільних навчальних закладів системи Міністерства, затвердженого наказом від 08.01.2002 №5, відповідних нормативних положень.

Список рекомендованої літератури містить перелік посібників, необхідних педагогам та учням для використання в навчально-виховному процесі.

3.3. Основні вимоги до навчально-методичного посібника.

3.3.1. Навчально-методичний посібник – це навчальне видання з методики викладання навчального курсу (його розділів, частин) або з методики виховання.

3.3.2. Навчально-методичні посібники, що подаються на конкурс, мають містити матеріали з організації навчально-виховного процесу в гуртках, секціях дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти суспільно-гуманітарного профілю (наукові відділення філософії та суспільствознавства, філології та мистецтвознавства).

3.3.3. При підготовці навчально-методичного посібника використовується кращий вітчизняний та зарубіжний досвід організації науково-дослідницької діяльності, враховуються регіональні особливості роботи з обдарованими дітьми та молоддю, загальні проблеми дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти, досвід організації навчально-виховного процесу в окремих навчальних закладах, гуртках і наукових секціях.

3.3.4. Обсяг навчально-методичного посібника – не менше 2 аркушів (див. п. 3.1.3).

3.3.5. При написанні посібників необхідно враховувати специфіку дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти.

Навчально-методичний посібник має відповідати навчальній програмі курсу щодо структури, обсягу, повноти розгляду матеріалу, співвідношення розділів з одиницями навчального часу та мати таку структуру:

- зміст;
- вступ (передмова);
- основний текст;
- запитання, завдання, вправи;
- довідково-інформаційний матеріал;
- список використаної літератури;
- додатки.

Зміст – це перелік заголовків, рубрик із відповідною нумерацією сторінок. Заголовки змісту мають точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх в іншій редакції недоцільно. Усі заголовки у змісті починаються з великої букви, в кінці речення крапка не ставиться.

Вступ (передмова) має відповідати таким основним вимогам: характеристика ролі та значення виду занять, місце курсу серед інших предметів, формулювання основних завдань, що постають перед педагогом при вивченні дисципліни, шляхи їх реалізації, прогнозованість результату, перспективність використання матеріалів іншими педагогами.

Основний текст – дидактично та методично опрацьований і систематизований автором навчальний матеріал. Виклад матеріалу має вирізнятися об'єктивністю, науковістю та чіткою логічною послідовністю.

Наведені приклади, завдання, вправи, опис технологій мають сприяти розвитку мислення вихованців, формуванню в них практичних умінь та навичок, бути спрямовані на активну пізнавальну діяльність та самостійну творчу працю учнів.

До довідково-інформаційного матеріалу належать схеми, рисунки, статистичні дані тощо.

Схеми не повинні повторювати матеріал основного тексту або містити зайву інформацію.

У статистичних даних доцільно використовувати графіки, діаграми, які є ефективним засобом передачі інформації.

Бажано використовувати кольорові ілюстрації, які збагачують інформацію та акцентують увагу на основному.

У навчально-методичних посібниках мають бути зазначені джерела, з яких запозичений фактичний матеріал. Бібліографічний опис використаної літератури оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 “Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання”.

Додатки – важливий засіб збагачення змісту навчально-методичного посібника. У додатках доцільно наводити різні матеріали, що доповнюють або ілюструють основний текст. Додатки повинні стосуватись всієї книжки або її частин.

3.4. Основні вимоги до методичної розробки.

3.4.1. Методична розробка містить матеріали щодо планування та організації навчально-виховного процесу, технологій навчання та методики реалізації навчальних тем програми у наукових секціях, гуртках суспільно-гуманітарного профілю дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти.

3.4.2. Обсяг методичної розробки – 1-2 авторських аркуші (див. п. 3.1.3).

3.4.3. При написанні методичної розробки автори мають керуватися такими критеріями:

- *актуальність і перспективність* – відповідність провідним тенденціям розвитку позашкільної освіти, досягненням методики навчально-виховного процесу в наукових секціях, гуртках дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти суспільно-гуманітарного профілю; можливість практичного використання розробки іншими педагогами (або колективами) при організації науково-дослідницької діяльності учнів;

- *достатній теоретичний рівень та дослідницький характер* – тема розробки має бути розглянута на сучасному рівні розвитку відповідної науки. У роботі мають бути представлені елементи дослідження, достатня кількість джерел (науково-методичних посібників, наукових статей);

- *новизна та прогресивність* – внесення нових, оригінальних елементів в організацію педагогічного процесу, ефективне застосування прогресивних моделей організації навчання, виховання, розвитку особистості, застосування інноваційних методів, способів педагогічної діяльності;

- *відповідність віковим особливостям вихованців* – відповідність матеріалу програмам для загальноосвітніх навчальних закладів;

- *результативність і дієвість* – стабільно високий рівень розвитку та освіченості учнів, результативності їх участі в інтелектуальних конкурсах, суттєві позитивні зрушення у сформованості основних компетенцій;

- *практичне застосування* – наявність аналізу та узагальнень щодо пропозицій практичного застосування даної розробки, спрогнозованості результату.

3.4.3. Методична розробка повинна мати такі структурні елементи:

- зміст;
- вступ (передмова);
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Зміст або тематичний план.

Вступ, у якому розкриваються тема розробки, її теоретичні основи, конкретизуються мета й основні завдання, пояснюється, на кого розрахована розробка, як вона співвідноситься з навчальним процесом тощо.

Основна частина, яка за змістом має відповідати темі, підпорядковуватися основній меті та завданням, містити опис методики викладання навчального матеріалу. В основній частині вказується специфіка використання розробки в залежності від віку учнів, умов навчального закладу, підготовки педагогів; подаються рекомендації щодо її найбільш ефективного використання в залежності від матеріалу, умов, етапу організації дослідницької діяльності.

Висновки містять результати власного досвіду роботи, рекомендації щодо практичного використання методичної розробки іншими педагогами, можливостей роботи за даною методикою в різних умовах, з учнями різних вікових груп тощо.

У *додатках* наводяться довідково-інформаційний матеріал (таблиці, ілюстрації, схеми, рисунки), а також переліки тем дослідницьких робіт у наукових галузях, що розглядаються, орієнтовні форми вимог до проведення досліджень, приклади оформлення їх результатів, протоколів тощо.

3.5 Основні вимоги до програм та методичних матеріалів елективних курсів.

3.5.1. Елективні курси (від лат. *Electus* – обраний, тобто курси за вибором) дослідницького спрямування мають бути розраховані на 6–18 годин навчання, вирізнятися оригінальністю та інваріантністю змісту, нестандартністю форм і методів навчання, закінчуватися визначеним результатом (креативним проектом, експонатом, програмним продуктом, твором тощо).

Елективні курси можуть бути призначені для навчання дітей шкільного віку в період літньої навчальної практики, літніх шкіл, організації профільного навчання, в позакласній та позашкільній роботі, в гуртках, секціях МАН тощо.

3.5.2. На Конкурс подаються окремі програми, методичні матеріали елективних курсів і методичні комплекти:

- програма елективного курсу;
- методичні рекомендації для педагогів (вчителів, викладачів, керівників гуртків) щодо його ефективного впровадження;
- навчальний посібник (методична розробка) для учнів.

Основні вимоги до програм та методичних матеріалів елективних курсів в цілому відповідають вимогам, викладеним у п. 3.2; 3.4 цього Положення.

3.5.3. У методичних рекомендаціях необхідно зазначити, за допомогою яких форм і методів роботи найбільш повно реалізуються завдання курсу, мотиваційний потенціал курсу (чим він цікавий для учнів), відмінності змісту елективного курсу від базового, якими навчальними та додатковими матеріалами забезпечено курс, види учнівської діяльності під час опанування курсу, ступінь самостійності та ініціативності учня, форми і методи контролю, критерії оцінки успішності учня. Також до рекомендацій можуть додаватись: тематичне планування, дидактичні матеріали, форми звітності учнів, практикуми, робочі зошити тощо.

3.5.4. У навчальному посібнику (методичній розробці) для учнів можуть бути висвітлені питання щодо вирішення певних наукових проблем, виконання елементарних досліджень та організації експерименту, оволодіння необхідними методами та засобами досліджень, здійснення певних етапів дослідницької діяльності тощо.

4. Вимоги до технічного оформлення матеріалів, що подаються на конкурс

4.1. Матеріали подаються в друкованому та електронному вигляді.

4.2. Комп'ютерний набір: текстовий редактор Word, шрифт 14 пт, Times New Roman, міжрядковий інтервал – 1,5, з одного боку білого паперу формату А-4.

Поля: ліве, верхнє та нижнє – не менше 20 мм; праве – не менше 10 мм.

Текстова частина має бути чорного кольору.

Усі сторінки, враховуючи ілюстрації та додатки, нумеруються. Першою сторінкою вважається титульна, на якій цифра 1 не ставиться.

5. Підведення підсумків Конкурсу

5.1. Для підведення підсумків Конкурсу створюється журі з числа представників Міністерства, Національного центру “Мала академія наук України”, Національної академії наук України та Національної Академії педагогічних наук України, вищих та інших навчальних закладів.

5.2. За підсумками Конкурсу визначаються переможці.

5.3. Переможці Конкурсу нагороджуються дипломами.

5.4. Кращі матеріали Конкурсу рекомендуються до друку у фахових періодичних виданнях.

Додаток
до Положення про Всеукраїнський
конкурс науково-методичних
розробок із дослідницько-
експериментального напрямку
позашкільної освіти суспільно-
гуманітарного профілю

Заявка
на участь у Всеукраїнському конкурсі науково-методичних розробок із
дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти
суспільно-гуманітарного профілю

1. Прізвище: _____
2. Ім'я: _____
3. По батькові: _____
4. Науковий ступінь: _____
5. Вчене звання: _____
6. Місце роботи (навчання): _____
7. Посада: _____
8. Поштова адреса: _____
9. Тел/факс: _____
10. E-mail: _____

Дата

Підпис